

ROVNÉ PŘÍLEŽITOSTI VE VZDĚLÁVÁNÍ

Metodika rovných příležitostí ve vzdělávání
pro prioritní osu 3 OP VVV
Č. j.: MSMT-34985/2017-2

CÍL - POSKYTOVAT VŠEM JEDINCŮM V MAXIMÁLNÍ MOŽNÉ MÍŘE ROVNÉ VZDĚLÁVACÍ PŘÍLEŽITOSTI

- ▶ Základní indikátor spravedlnosti vzdělávacích systémů - vztah mezi výsledky žáků a jejich socioekonomickým zázemím

Negativa:

- ▶ Základní projev nerovnosti – koncentrace žáků ze znevýhodněného prostředí v určitých školách/třídách a často nižší kvalita vzdělávání
- ▶ Mechanismy segregace: politické – spádovost škol, ekonomické – finanční požadavky škol, demografické (stav a vývoj obyvatelstva – úbytek, migrace apod.)
- ▶ Rezidenční segregace – zvyk sociální vrstvy či komunity zapisovat děti do určité školy

STAV V ČESKÉ REPUBLICE (dle OECD)

- ▶ Vysoká míra nerovnosti v přístupu ke vzdělávání
- ▶ Rozřazování žáků v útlém věku do různých typů škol a tříd, a tím předurčování jejich další vzdělávací a profesní dráhy
- ▶ Znevýhodňování žáků z jiných etnických skupin, rodin sociálně slabých či žáků se zdravotním postižením
- ▶ Žáci se zdravotním postižením často končí ve školách s omezeným obsahem učiva, ve školách s malými nároky nebo jsou učitelé málo motivováni, neočekávají se od nich výsledky
- ▶ ČR má druhý nejvyšší dopad sociálně – ekonomického zázemí na školní výsledky žáků ze všech zkoumaných zemí

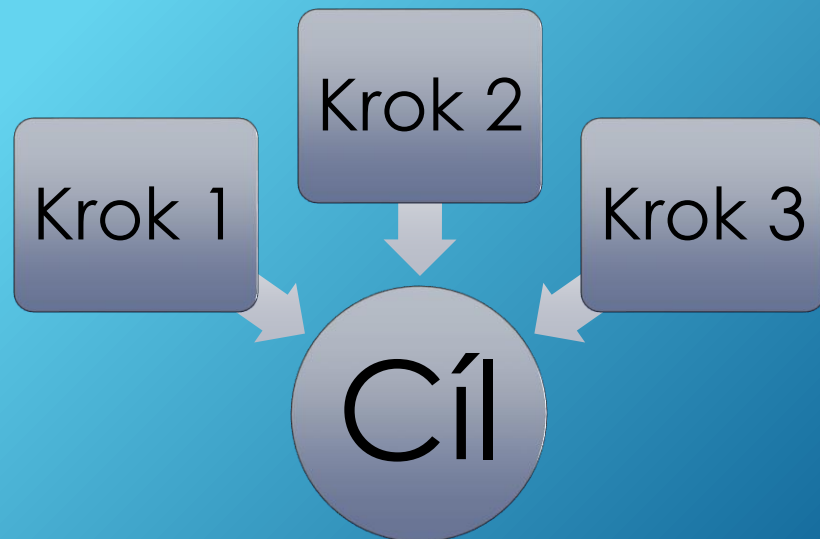
- ▶ Ve vzdělávacím systému ČR je stále zvyšující se procento škol s výběrovými třídami
- ▶ Žáci z podobně situovaných společenských vrstev se koncentrují v určitých školách, žáci jsou rozdělováni do škol a tříd podle rodinného zázemí, žáci s podnětným prostředím dosahují lepších výsledků, jednotlivé druhy škol se silně odlišují výsledky svých žáků
- ▶ Zvyšování rozdílů mezi školami – nezamýšlený důsledek kurikulární reformy, realizace specializace škol přináší konkurenční výhody (rozšířená a výběrová výuka pro přilákání rodičů), kombinace s dosavadním způsobem financování (na 1 žáka), odchod žáků na víceletá gymnázia
- ▶ Toto vede ke vzniku „zbytkových“ škol, kde dochází ke zhoršování výsledků

▶ Výsledný efekt diferenciacie do různých vzdělávacích proudů - koncentrace žáků, a to

- z rodin s vyšším sociálně – ekonomickým postavením ve výběrových programech/školách
- z rodin s nižším sociálně – ekonomickým postavením v nevýběrových programech/školách

CÍL AKČNÍHO PLÁNU

- ELIMINACE NEROVNOSTÍ VE VZDĚLÁVÁNÍ
- NAPLŇOVÁNÍ SOCIALIZAČNÍ A DEMOKRATIZAČNÍ FUNKCE ZÁKLADNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ

- ▶ 1) omezovat vnější diferenciaci v základním vzdělávání
- ▶ 2) efektivně začleňovat žáky do hlavního vzdělávacího proudu a směřovat ke kvalitnímu inkluzivnímu vzdělávání
- ▶ 3) posunout výběr vzdělávacího směru až na úroveň vyššího středního vzdělávání

- ▶ Přetrvávající segregace na školách (nejen speciálních) – předmět kritiky mezinárodních organizací
- ▶ Zmírňování segregace ve vzdělávání je jednou z priorit využívání Evropských strukturálních a investičních fondů a je požadavkem Evropské komise
- ▶ Desegregace a rovnosti ve vzdělávání nelze dosáhnout v krátkodobém horizontu, jde o proces dlouhodobý

Řešení na všech úrovních:

- změny legislativy
- přímá pomoc školám
- řešení na místní a krajské úrovni (nastavení místního vzdělávání zřizovateli škol, řešení specifických problémů kraje/obce – vysoký počet sociálně vyloučených lokalit, nedostatek podpůrných služeb...)

ANALÝZA SOCIÁLNĚ VYLOUČENÝCH LOKALIT V ČR (2015)

- ▶ Celkový počet těchto lokalit v ČR se mezi roky 2006 a 2015 téměř zdvojnásobil
  - v roce 2006 – 310 lokalit
  - v roce 2015 identifikováno již 606 lokalit
- ▶ Růst počtu lokalit ve všech krajích
  - v Karlovarském a Moravskoslezském kraji více než trojnásobně
- ▶ Počet obyvatel sociálně vyloučených lokalit - mezi 95 000 až 115 000
  - nejvíce jich přibylo v Ústeckém a Moravskoslezském kraji

DOKUMENT STRATEGIE INTEGRACE ROMSKÉ KOMUNITY MORAVSKOSLEZSKÉHO KRAJE NA OBDOBÍ 2011-2014

- ▶ Výčet sociálně vyloučených lokalit v regionu Karvinska
- ▶ Největší a nejproblematictější :
  - ▶ městská čtvrť v Karviné - Novém Městě a ubytovny v Karviné (1700-2000 osob)
  - ▶ sídliště v Havířově - Šumbarku (asi 1200 obyvatel)
  - ▶ 4 lokality v Orlové - Porubě (asi 900 osob)
  - ▶ 4 lokality v Bohumíně (asi 600 osob)
  - ▶ 2 lokality v Havířově - Prostřední Suché (celkem 350 obyvatel)

VÝKAZ O ZÁKLADNÍ ŠKOLE – ORP KARVINÁ

(POČTY ŽÁKŮ PODLE STAVU K 30. 9. 2017)

Se speciálními vzdělávacími potřebami	415	
Se zdrav. postižením - dle § 16 odst. 9 ŠZ	349	(v běžných třídách 344, ve spec. tř. 5)
▶ Mentální postižení	25	
▶ Sluchové postižení	2	
▶ Zrakové postižení	5	
▶ Závažné vady řeči	65	
▶ Tělesné postižení	8	
▶ Souběžné postižení více vadami	24	
▶ Závažné vývojové poruchy učení	199	
▶ Závažné vývojové poruchy chování	14	
▶ Autismus	2	

▶ S jiným zdravotním znevýhodněním	73
▶ Nadaní žáci (mimořádně nadaný žák)	1
▶ Kategorie K - SVP vyplývající z odlišného kulturního prostředí	0
▶ Kategorie Z - SVP vyplývající z dopadu jiných životních podmínek	8
▶ Kategorie V - kombinace K a V	4

Kompetence ŠPZ dle vyhl. 72

PPP:

- připravenost žáků na povinnou školní docházku
- poradenské služby žákům z odlišného kulturního prostředí a s jinými životními podmínkami
- vývojovými poruchami učení nebo chování

SPC:

- poradenské služby žákům s mentálním, tělesným, zrakovým nebo sluchovým postižením, vadami řeči, souběžným postižením více vadami nebo autismem

ZÁKLADNÍ PROBLÉMY Z POHLEDU PPP V KARVINÉ

- ▶ Segregované školy
- ▶ Školy se specializují (jazyky, sport...)
- ▶ Žáci s lepšími výsledky odcházejí na osmileté gymnázium
- ▶ Vysoké procento absencí
- ▶ Dle učitelů stále obtížnější spolupráce se zákonnými zástupci žáků ze socio – kulturně znevýhodněného prostředí

TRANSFORMACE SPECIÁLNÍHO ŠKOLSTVÍ A ROZVOJ INKLUZÍVNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ V OKRESE KARVINÁ Z POHLEDU SPC V KARVINÉ

- ▶ V rámci základního vzdělávání vlivem snižování počtu žáků, postupné transformaci speciálních škol a integračních trendů během posledních let celkově ubylo škol pro žáky s postižením (mentálním či jiným)
- ▶ Postupné zrušení těchto škol - v Bohumíně, Českém Těšíně a Orlové
- ▶ Vznik tříd zřízených dle § 16 odst. 9 na běžných školách v těchto městech
- ▶ V okrese aktuálně existují pouze 3 školy v rámci základního vzdělávání zřízené dle § 16 odst. 9 školského zákona pro žáky s MP:
  - MŠ, ZŠ a SŠ Slezské diakonie se sídlem v Českém Těšíně a odloučenými pracovišti v Bohumíně, Karviné a Ostravě
  - SŠ a ZŠ v Havířově
  - SŠ, ZŠ a MŠ Karviná (sloučení zvláštních škol na Vydmuchově a Komenského)

Segregované školy:

- ▶ „Speciální“ školy
- ▶ Školy v sociálně vyloučené lokalitě
- ▶ Integrované školy hlavního vzdělávacího proudu s vysokým počtem žáků se speciálními vzdělávacími potřebami

Změny v souvislosti se „společným“ vzděláváním v Karviné:

- ▶ Od účinnosti novelizace č. 82 školského zákona (září 2016) prudký rozvoj integrace žáků s MP
- ▶ Dříve – integrace žáků s MP v ORP Karviná na 3 - 5 základních školách, nyní poměr zcela opačný
- ▶ Výkaz o základní škole (k 30. 9. 2017): 25 žáků s MP, dle SPC v Karviné: aktuálně 40 žáků s MP
- ▶ Postupné omezování přípravných tříd na základě legislativních změn (zrušení při SŠ, ZŠ a MŠ Karviná)

NEJVĚTŠÍ PROBLÉMY PŘI INTEGRACI ŽÁKŮ SE SVP

- ▶ Obtížnost vzdělávání žáků s MP, některými PAS, PCH (psychiatrické případy), více vadami, a to často v kombinaci s vlivem kulturního prostředí nebo jiných životních podmínek
- ▶ Nedostatečné odborné znalosti pedagogů z oblasti speciální pedagogiky, větší problémy na 2. stupni
- ▶ Početnost tříd, růst zastoupení žáků se SVP
- ▶ Kompetence a organizace práce asistentů
- ▶ Neznalost minimálních očekávaných výstupů RVP ZV (p), nedostatky v nastavení vzdělávacího obsahu pro určitý ročník v IVP s respektováním individuálních možností žáků
- ▶ Chybějící odborníci v rámci školních poradenských pracovišť
- ▶ Finanční náročnost, administrativní zátěž

Problémy na straně ŠPZ

- ▶ Přetrvávající nejednotnost v praxi ŠPZ
- ▶ Problémy v kooperaci u řešení podpory žáků s více vadami
- ▶ Personální poddimenzovanost, nedostatek zkušených odborníků,
- ▶ Z toho plynoucí omezená poradenská pomoc
- ▶ Administrativní zátěž

Budoucí změny – další novelizace vyhlášky č. 27 (9/2018 ?)